

Nedėldienio Skaitymas.

NEDELINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

Rėdaksija Kaune.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

kunigas pralotas Antanas Karosas.

◆◆◆ Už atskirą numerį 4 kap. ◆◆◆

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapio 20 kap.

№ 23.

Kaunas. 23 gegužio (5 birželio) 1906 m.

Pirmi metai.

Jau atspauzdinta nauja knygelė

GARBĖ MARIJAI.

Gegužės mėnesyje pamaldos Šv. Marijos Panos pagarbinimui. Kaina 12 kap.—Centralinė sankrova **Kaune K. Rutskio** (pirmiaus I. Zavadzko) knygyne.

10—4

MUSŲ VARGAI IR REIKALAI.

V.

Ukiški pasišnekėjimai.

— Ai, ai, ai,—skundėsi man senis ukininkas,—dabar ukininkauti ant žemės, neduok Dieve, kaip sunku: javai nebeužauga, darbininkas brangus ir tas pats ištvirkęs, o tų visokių mokesčių ir išlaidų—be galo ir krašto! Kame tiktai pasisuksi, turėk piningų maišą atrišęs ir mokėk, mokėk, mokėk!.. O paklaus, iš kur ukininkas piningus gali paimti? Na, pasakysi, iš žemės... Ak, tu žemele-penėtoja, kiek tu šiandieną ukininkų užvylei!..

— Žinoma,—įsikišau,—teip ukininkauti kaip senobėje žmonės ukininkavo, dabar jau nebegalima, bet reikia ukę pagerinti, geresnę gyvulių veislę užvesti, pienininkyste versties, dovilus sėti, iš sodžių į vienkiemius (viensėdžius) išeiti ir tt. Senis ukininkas, išklauses tos mano kalbos ir valandėlę pagalvojęs, tarė:

— Tas viskas apie ukės pagerinimą išrodo labai puikiai—labai gražiai, bet pasakyk man, ar tuos visus ukės pagerinimus taip lengviai ir greitai galime įvykdyti? Sakote, kad ukininkai turi versties pienininkyste. Labai gerai. Norint surius arba sviestą dirbti, reikia nemaž atliekamo pieno turėti. O mūsų menkos veislės karvelės mažai pieno teduoda ir tik tai vos ant savo reikalų pakanka. Sakote, reikia užvesti geresnės veislės karvės. Gerai. Bet pasakykite, kame ukininkas tą geresnę karvių veislę atras? Juk

pas mus tokių vietų, kame geros veislės gyvoliai butu auginami vien tiktai parduoti, dar nėra. Teisybė, dvaruose kur-ne-kur galima gauti pirkti geros veislės gyvulių, bet už veršiuką (teliuką) nuo karvės užmokėsi 15—20 rublių. Koks ukininkas įstengs nupirkti veršį (teliuką) už 15—20 rublių, kuomet jis savo veršius žydams parduoda už pusantro arba už du rublių? Juk už 15—20 rublių galima nupirkti prastesnės veislės didelę karvę. Padėkime, kad ukininkas užvestu geresnės veislės gyvulius, bet kuomi jis maitis? Šieno jis teturi tiktai arkliams, o karves maitina šiaudais. Ukininkas, pažaro neturėdamas, nors jis nusipirktu visugeriausios veislės gyvulius, nieks iš to išeis. Visugeriausios veislės gyvolys prastai maitinamas nunyks arba pavirs į visuprastąjį. O visuprasčiausios veislės gyvolys gerai šeriamas arba maitinamas pavirs į visugėrąjį. Karvę, kokios veislės ji nebutu, gerai šerk, o iš jos turėsi pieno ir mėšlo pakaktinai. Visusvarbiausias dalykas ukininkui, tai turėti pakaktinai pašaro..

— Reikia sėti dovilus, vikius ir kitas pašarines žoles,—įsikišau.

— Reikia, tai reikia sėti dovilus ir kitos pašarines žoles—pritarė senis,—bet ar visi ukininkai gali sėti? Ar tie ukininkai, kurie gyvena ant „trilaukio“ arba sodžiuose, gali sėti dovilus? Negali...

— Ir ką daryti?

— Reikia išsikelti iš sodžių, arba iš rėžių*), į vienkiemius, arba viensėdžius. Bet ar tą greitai ir lengviai padarysi? Sodžiuje kartais gyvena 30—40 ukininkų: vienas nori išsikelti į „kolonijas“, kitas nenori, o čia reikia visų santaikos. Nėra tokios santaikos tarp visų sodiečių, na, ir vargsta visi kaip vargo pelės! O ant „rėžių“ arba „pasų“ gyvenant, čia jau negali buti nėjoks ukės pagerinimas. Norint ukę pagerinti arba kaip tamistos sakote užvesti geros veislės gyvulius ir pienininkyste versties, reikia visupir-

*) Rėžys kitur vadinama žemės „šniuras“ sodžiuje.

mu, kad ukininkas ant savo ukės butu „ponas“ t. y. kad jis savo laukų apdirbime neprigulētu nuo kaimynų arba nuo kitų sodiečių. O tokiu neprigulmingu ukininku jis tebus tuomet, kuomet jis parsikels iš sodžiaus į vienkiemį, arba viensėdį. Tuomet jis galės sėti pašarines žoles, kaip tai: dobilus, vikius, lucerną ir kitas, o kad turės pakaktinai pašaro, galės šerti geriaus savo gyvulius, turės daugiaus pieno ir mėšlo; pieną arba sviestą galės parduoti, mėšlus žemę užkrėsti, pradės geriaus augti javai, na, ir bus tai, ką tamistos „ukės pagerinimu“ vadinate. O ar greitai ukę pagerinsi? čia reikia daug, labai daug darbo ir ilgo laiko, o nemaž ir pinigų įdėti. Pirk naujos galdynės padarynes, geros veislės gyvulius, pramanytas trąšas, tas viskas brangiai kaštuoja. O kame ukininkas gaus žemės pagerinimui pinigų? Užsienyje yra tam tikri bankai, kurie ukininkams ant pigių palukų paskolina pinigų žemei pagerinti, o pas mus tokių bankų nėra. Gerai dar, kad kokioje bėdoje arba nelaimėje esant, kaimynas paskolija vieną arba antrą šimtinę ant 10 arba 15 procentų, o žemei pagerinti tai nieks ir negalvoja pinigų skolinti. Teisybę pasakius, pas mus skolintais pinigais vargu apsimokėtu ukę gerinti. Iš banko rasit galėtu pasiskolinti pinigų už 6—7 procentus, o pas privatiškus žmones skolinant, tai mažiau 10 procentą užmokėsi. Tasai kapitalas į žemę įdėtas prie gerų aplinkybių rasit tau duos 2 arba 3 procentus, o jeigu kokais nepasisekimas, tai kapitalas su visais procentais gali pražuti... Dėlto tai pas mus ukininkas, turėdamas 100 rublių, niekadų tų pinigų neapvers ant savo ukės pagerinimo, bet geriaus paskolys kaimynui už 10 arba 12 procentą, dėlto kad jis mato, kad ta šimtinė jam be vargo ir be jokio klapato per metus uždirbs 10 arba 12 rublių. Musų ukininkai iš žemės moka imti, o kad į žemę reikia įdėti, tai to dar nežino arba nesupranta... Nėra ko stebėtis, kad toksai ukininkavimas žemę nulaisina ir galų gale ukininkas, taip sakant, „nusi gyvena“.

— Tai ką-gi, pagal Tamistos išmanymo, reikėtu palaryti ukės pagerinimui?—paklausiau.

— O ką padarysi? visupirmu reikia kaip sakiau musų ukininkams iš sodžių arba iš rėžių (pasų) pereiti į viensėdžius arba vienkiemius. Tai pamatinė ukės pagerinimui tiesa. Sodžiuje gyvenant ant „trilaukio“ arba ant „pasų“*) negali būti nėjokio ukės pagerinimo. Tai vėl yra pamatinė tiesa. Visokie rašymai arba raginimai, kad ukininkai gyvendami ant trilaukio sodžiuje pagerintu savo ukę, bus vien tiek, ką žirnius berti į sieną. Bandymai, arba mėginimai, ukę pagerinti tegali būti tik tai vienkiemyje arba viensėdyje.—Tie bandymai negali būti perstaigus**) arba per brangus, bet turi būti daroma viskas atsargiai ir išpalengvo. Ukininkas, pritaikindamas prie savo ukės

pagerinimo naujos galdynės išradimus, turi gerai apsiuokuoti, ar tie pagerinimai jam apsimokės, o priešingai, jeigu jis pamatys, kad visi jo ukės pagerinimai neapsimoka, tai veltui*) bus jo darbas ir kaštai. Todėl, ukininkas, norėdamas pagerinti savo ukę, turi gerai ištirti visupirmu savo žemės sudėjimą, kad žinotu kokie augalai ant jos už-vis geriaus auga, turi ištirti, kokia gyvulių veislė prie jo ukės už vis geriaus pritiktų ir apsimokėtu, turi ištirti kokie padargai jam už-vis bus naudingesni, kad nereikalingų nepirktų. Turi skaityti kningas ir laikraščius su aprašymais apie žemdirbystę arba ukės vedimą. Kiekvieną žinę, išskaitytą iš kningos arba iš laikraščio su mažu kaštu turi rupintis pritaikinti prie savo ukės...

Išklausęs to senio-ukininko „pamokinimų“ pagalvojau savo širdyje vienas-pats: „kaip tai gerai yra kartais išklausyti senų ukininkų prityrimų; juk jis turi labai daug tiesos. Mes kartais rašome visuilgiausius straipsnius apie ukės pagerinimą, apie visokias pašarines žoles, apie gyvulių auginimą, bet nežinome kaip tuos mūsų „pamokinimus“ priima ukininkai. Rašytojai tų straipsnių ukės arba žemdirbystės kartais visai nėra uostę, bet taip sau išskaito iš kokio rusiško, lenkiško arba vokiško laikraščio kokią nors žinę arba straipsnį, padėkimė, apie pašarines žoles arba kokius pramanytus mėšlus, na, ir drožia į koki nors lietuvišką laikraštį Lietuvos ukininkams „ant pasimokimo“. Kokią naudą Lietuvos ukininkams tokie straipsniai atneša, tai aš apsakysiu vieną atsitikimą iš mano gyvenimo. Bus jau 4—5 metai atgal. Viename prusiniame lietuviškame kalendoriuje buvo patalpintas straipsnis, kuriame buvo aprašyta pašarine žolė „Seredelė“. Ant galo to straipsnio buvo paraginimas, kad ukininkai tą žolę kuodaugiausiai sėtu ir vartotu savo ukėje. Vieną kartą ateina pas mane vienas mano pažįstamas ukininkas, apsižiūrėjęs per visus triobos langus, deda ant stalo minėtą kalendorių (mat, lietuviška spauda tuomet dar buvo uždrausta) ir pusšnibždžiu man sako: „pone! žiūrėk, nauja žolė atsirado... kas-žin-kame galėtu gauti tą žolę nupirkti?“ Paėmęs kalendorių perskaičiau tą straipsnį apie „naują žolę“ ir paklausiau ukininko: „Tamysta nori tą žolę sėti?“ „Noriu, noriu,—atsakė ukininkas,—tik tai skaityk atidžiai, ką rašo: reikia sėti ją ant visuprasčiausios žemės, tai yra, buk ant smiltyno ir tai ant vasarojaus, tai yra, ant avių arba miežių; vasarųjų nupjovus, sako, už trijų nedelių tą žolę išauga augštumo į žmogaus juostą (liemenį); tą žolę nupjauk, o už trijų nedelių vėl išaugs bemažo tokia-pat, galėsi ganyti arklius, karves lyg Visų Šventų“. Teisybė, taip jau ir buvo parašyta kalendoriuje. Sutarėva pasigabenti abudu po 2 pundu t. y. išviso 4 pundus „seredelės“. Iš Varšuvos su visu persiuntimu 4 pundai seredelės mums kaštavo apie 14 rub. t. y. katram po 7 rublius. Ką darysi, sakome, reikia

*) šniurų,

**) umųs.

*) dykai.

pabandyti, rasit bene pasiklos. Ankstie pavasary pasėjome avižas, o ant viršaus užsėjome „seredėlę“. Liepos mėnesyje avižas nupjovėme ir laukiame kuomet mūsų seredėlė pradės augti. Praėjo trys nedėlios, o mūsų seredėlė išaugo kaip kiaulės šeriai. Sakome, laukime dar toliaus. Palaukėme dar tris nedėlias, o mūsų seredėlė daugiaus nebeišaugo nė biškį. Klausiu savo kaimino: „o ką, tėvai, kaip tavo seredėlė?“ „Tpfui! nuspjovė mano kaimynas, kad anus... gero žodžio nesakant, prigavo!“ Ką darysi? pasispjauėme abudu po biškį. Paskui išgirdome, kad ir kiti kai-kurie ukininkai pagal kalendoriaus paraginimo parsigabinę seredėlę ir seję, bet ir jų tiek teišaugusi kaip ir mūsų. Pradėjau paskui tyrinėti ir po kningas skaityti, dėlko mūsų seredėlė neišaugo. Pasirodė, kad ta pašarinė žolė yra labai gera, bet mėgsta daug saulės arba šilumos t. y. užauga tik tai šiltesniuose kraštuose, o pas mus ta vasara pasitaikė šalta ir labai lietuota, ir dėlto tai ji mums nepavyko. Bet mano kaimynas ant kalendoriaus ir dabar tebe-
pyksta, o priminus apie seredėlę vis dar nusispjauna. Koks išeina iš to pamokinimas? išeina toks, kad rašant straipsnius ukininkams apie jų ukės pagerinimą, t. y. apie įvedimą naujų sėklų arba pašarinių žolių, apie įvedimą naujų, padargų arba įrankių žemei išdirbti, apie auginimą geresnės veislės gyvulių ir tt. reikia rupintis, kad ukininkai, darydami bandymus, neapsiviltu. Pas svetimtaučius už mus daugiaus apsišvietusius visos ukės šakos turi savo specialistus arba įparingus tyrinėtojus, padėkime. vienas mokintas tyrinėja žemės sudėjimą, kitas tyrinėja visokias žoles arba sėklas, kitas tyrinėja gyvulius. Tokie mokinti žmonės, jeigut ką nors parašo apie savo ištyrimus ant „pasimokinimo“ kitiems, tai jie vis parašo teisingai, dėlto kad jie yra jau žinovais savo mokslo šakos. Bet paklauskite, kas rašo apie ukės reikalus pas mus? Mes tokių mokintų vyrų arba agronomų-specialistų mažai teturime ir apie ukės reikalus pas mus daugiaus rašo universitetų studenteliai, šepjau „inteligentai“, o kartais ir jaunieji kunigėliai, kurie ukės visai nėra uostę. Žinoma, rašo ne iš savo prityrimų, bet teip sau paskaito kokį svetimoje kalboje laikraštį arba kningelę, na, ir rašo... „ant pasimokinimo“ Lietuvos ukininkams, bet kas iš tokių „pamokinimų“, kartais išeina, tai gali paliudyti viršiaus aprašytasis atsitikimas su manim, rasit tai vienas iš šimto arba tukstančio tokių atsitikimų, kurie praeina nepažymėti. Tokie atsitikimai nubaido ukininkus nuo skaitymo kningų ir laikraščių, atima norą arba ukvatą mėginti naujus išradymus ukės pagerinime. Bet ką daryti? Juk mūsų ukininkai be „pamokinimų“ vis negalės apsieiti. Man rodos, ar nebūtų geriaus, kad patis ukininkai, kurie mėgino savo ukę pagerinti, kad visus savo praktiškus ištyrimus aprašytu ir į laikraštį paduotu. Tokie aprašymai pačių ukininkų savo praktiškių ištyrimų apie sėklas, gyvulius, padargus žemei

išdirbti ir kitus ukės reikalus, būtų labai naudingi ir kitiems pamokinantys. Bet mūsų ukininkai, vieni sakosi rašyti nemoką, kiti per silpniai rašą; bet man rodos, kad čia mūsų ukininkams iš to nebūtų ko gėdėtis. Visas čia svarbumas ne tame, kad raštas prastai parašytas, bet tame, kas parašyta t. y. už-vis bus svarbesnis aprašymas tų praktiškių ištyrimų apie ukės dalykus. Tokį raštą kiekviena laikraščio redakcija su noru apsiimtu pataisyti ir rašytojui dar nužemintai padėkavotu, o reikalui esant dar primokētu. Mums reikia ukininkų-praktikų. Iš kningos arba laikraščio amžinai ukininkauti mes negalėsime, bet tą kningos arba laikraščio mokslą mums reikėtų praktiškai išbandyti. Žinoma, ne kiekvienas ukininkas tokius bandymus arba ištyrimus tegali daryti, dėlto kad tokie bandymai daug kaštuoja ir tankiai neapsimoka. Butu gerai, kad mokslieškiems ištyrimams ukės šakų, būtų įvairiose Lietuvos vietose įsteigtos valstybės kaštu teip vadinamos fermos t. y. mažos ukės su pritaikiniu visų naujos galdynės išradimų ukininkavimo. Tokia „ferma“ būtų tai mūsų ukininkams tikrai praktiška mokykla. O kolaik mes tokių fermų-mokyklų įrengimo susilauksime (o laukti mums kartais reikia po keles dešimtis metų), tai ir dabar nesnauskime, bet rupinkimes savo ukės pagerinti, pritaikindami naujos galdynės išradimus.

Dėdė Atanazas.

Žinios iš Lietuvos.

Kaunas. Jo Mylistos Žemaičių Vyskupo surėdymu įvyko šitie kunigų perkėlimai: kun. Juozas Jasinskis Žeimelės filialistas perkeltas į Alšvangos klebonus, kun. Aleks. Vaitkevyčius Moniškių filialistas į Skarulių klebonus; kun. Stanislovas Putrius Vydžių kamendorius ir kun. Jonas Kilčiauskis Panemunio kamendorius liko apkeisti vienas ant kito vietos.

Varniai (Telšių pav.). Čia dabarčiui (5 gegužio) labai pabrango arkliai. Už kokį pernai mokėjo 50-60 r., nugis moka po 100 rub. ir daugiaus. Javai visi pabrango: avižų puras po 1 r. 90 kap. ir po 2 rub., miežiai po 2 r. 50 k. ir po 2 r. 70 k.; rugių kaina lygi su miežiais; o bulbės suvisu pigios — 40-50 k. puras.

Marcijona V.

Iš Kulvos (Kauno pav.). **Vardan teisybės.**

Vilniaus Žinių № 90 pranešė daug melagingų žinių iš mūsų krašto. Visupirmu, lietuviškas giedojimas Kulvos bažnyčioje atsitiko ne lapkričio 16 d. praėjusių metų, bet 16 balandžio šių metų. Korespondentas be reikalo ir be teisybės užgauna buvusius Kulvos klebonus ir nieku nekaltą p. Daunara-
vyčiaus dvarą, kurs lenkinimu neužsiima, nes „Nedėldienio Skaitymo“ 1 egzemplarą ordinarčikams pasiūzdina. Kulvos apylinkėje dvarų ne vienas, bet 4

dideli ir 8 folvarkai. Dvaruose, žinoma, daugiausiai lenkiškai kalba. Akalicijų teip pat ne 1, bet 2 prie Kulvos priklauso. Teipogi sulenkėjusių sodžių ne 1 (Skrebinai), bet 4 visiškai sulenkėję ir dar keli sodžiai (kaimos) pusiau sulenkėję. Bet užtat mažiausiai pusė Kulvos bažnyčios lankytojų užlaikė lietuvišką namų kalbą. Teipogi ir žmonės likšiolaik santaikoje gyvena, ir lietuviai dabar siekė Vyskupą ne dėlto, kad savo brolius lenkiškai kalbančius nuskriausti ir lenkišką kalbą iš bažnyčios išvyti, bet idant Vyskupas ir vieniems ir antriems kas antra šventa diena ir pamokslą ir visas pamaldas jų kalboje suteiktu, — ko ir viliames nuo J. M. Vyskupo sulauksia.

L. R.

Kulvos parapijonas.

DUMA.

Aštuntasis Dumos posėdis (12 gegužės m.)

Posėdis buvo nuspręstas ant antros valandos po pusdienio, bet jau pirmoje valandoje visi Dumos priesieniai ir prieangiai pilni prisirinko atstovų. Jie visi balsiai kalbėjos apie savo reikalus; teiravos, koki atsakymą duos ministrai ant Dumos atsakymo, paduoto Ciesoriui. Kažikas atsiliepė, buk atsakymas busias aštrus ir Dumą užgaunąs; bet niekas tam netiki; vieni trauka pečius, kiti sako: palauksime, pamatysime.

Taip pasiuntiniams besikalbant, suskambėjo pirmasėdžio varpelis, ir visi pradėjo eiti į salę ant posėdžio.

Pačioje posėdžio pradžioje pirmasėdis p. Muromcev'as apskelbė, jog vienas Dumos sąnaris, Hersono gubernijos pasiuntinis valstietis Leonov'as atsisako būti Dumos sąnariu. Paskui išsiaiškino, jog to atsisakymo priežastis buvusi tokia, kad Leonov'as negalėjęs permąnyti Dumos pakeltų klausimų.

Po to pirmasėdžiui tapo paduotas sumanymas (projektas) apie sąžinės liuosybę, tai yra kad nebutu jokio suvaržymo tikėjimo dalykuose. Tą sumanymą pirmasėdis priėmė žinion ir padėjo jį po kitų jau pirmiaus paduotų sumanymų (projektų), idant priėjus jo eilei, butu apsvarstytas ir tamtikri įstatymai nuspręsti.

Tam dalykui pasibaigus, Duma pradėjo toliaus svarstyti ir perkrauti, ar teisiai visur buvo renkami pasiuntiniai (atstovai). Ši kartą tapo pripažinti už teisiai atliktus rinkimai penkios dešimtys penkiose gubernijose. Tarp kitų, Kauno ir Suvalkų pasiuntinius Duma pripažino už teisiai išrinktus.

Kuomet priėjo peržiūrėti rinkimus Moskvoje, tuomet pirmasėdis Muromcev'as pakvietė savo vieton savo pagelbininką kunigaikštį Dolgorukij, o patsai atsitraukė į šalį, dėlto kad jo paties rinkimai turėjo būti peržiūrėti ir užtvirtinti.

Tiems svarstymams pasibaigus, tapo apskelbtas pertrukis ant penkiolikos minučių.

Lygiai keturiose tarybos atsinaujino. Pirmasėdis apskelbė, jog šešios-dešimtys-šeši Dumos sąnariai padavė pranešimą gavusįs šioki telegramą: „Šiandieną Pabaltmario (Pabaltjurio) general-gubernatorius patvirtino karės teismo nusprendimą mirtin aštuonių darbininkų, dėlto kad jie dalyvavo užmušime policistų; general-gubernatorius nedavė paduoti kasacijon.“ Duma vienbalsiai nutarė duoti ministrų pirmsėdžiui užklausa apie tą dalyką.

Po to iš eilės eina sumanymas (projektas) apie įpatos nepaliečiamybę, tai yra: jog niekas negali būti suimtas (areštuotas) kitaip, kaip tik tai teismui (sudui) reikalaujant. Pirmiausiai tapo pakeltas klausimas, kokią duoti tam sumanymui pakraipą.

Gauna balsą Novogorodcevas, kursai tarp daug ko kito pasakė, jog to sumanymo tikslas turi būti šis, kad užtikrinti ukesams (gyventojams) jų įpatos (asabos) nepaliečiamybę, apsaugoti juos nuo sauvlės ir jų namus apginti nuo neteisio antpuolimo. Kiekvienas suimtas (areštuotas) žmogus turi būti pristatomas teismui par 24 valandas. Visus rėdo (administracijos) veikimus turi prižiūrėti teismas, valdininkai turi būti baudžiami už savo neteisingus pasielgimus.

Novogorodcev'ui pabaigus, prabilo Novodvorski's, atstovas iš Lenkijos. Jis savo byloje daug privedė sauvlės atsitikimų, kuriuose įpatos teisės kuolabjausiai būvo neužlaikomos. Tolesniai Novodvorski's skundė ant kariško stovio, ant susiaurinimo teisių ir ant didelio burio liglaikinių taisylių (pravilų), kad ministras galis be teismo išstremti kiekvieną įpatą, general-gubernatoriai, gubernatoriai ir policmeisterai galį pagal savo valios nors didžias uždėti piniginiskas bausmes (štopas).

Po Novodvorski'o gavo balsą p. Arakancev'as, atstovas iš Dono srities, jis kalbėjo apie tą, jog Muravjev'ui esant teismo ministru, teismas buvęs apverstas į administracijos (rėdo) vergą, tai yra: jog teisėjai (sudžios) taip turėję teisti (sudyti), kaip rėdas (administracija) norėjęs.

Po Arakancev'o kalbėjo grapas Heiden. Jis išsišoko, jog Duma dar negalinti svarstyti to sumanymo apie įpatos nepaliečiamybę dėlto, kad tas sumanymas neesąs paduotas ministru, kad jis savo numonę išreikštų. Grapui Heiden atsakė patsai pirmasėdis Muromcev'as, jog Duma ir nesvarstanti paties sumanymo, bet tik tai jo pakraipą, ir jog visas tas sumanymas apie įpatos nepaliečiamybę esąs jau nusiųstas, kad ministras apie jį savo numonę pasakytu.

Daug dar buvo ilgų bylų, kalbėjo Petražickis, Kuzmin-Karavajev'as, Galeckis, Muhanov'as ir kiti. Kuomet kalbėtojų skaitlius pasibaigė, tuomet Dumos pirmasėdis apskelbė posėdį už užbaigtą.

Devintasis Dumos posėdis (13 gegužės m.)

Tą dieną Dumos priesieniuose mažai tesimatė atstovų. Visi skubi į posėdžių salę, dėlto kad pasklido žinia, tą dieną busią visi ministrai Dumoje, ministrų pirmasėdis p. Goremikin'as duosiąs atsakymą ant Dumos atsakymo nusiųsto Ciesoriui.

Posėdis tapo apskelbtas už atidengtą. Dumos pirmasėdis Muromcev'as iškilmingu balsu pratarė:

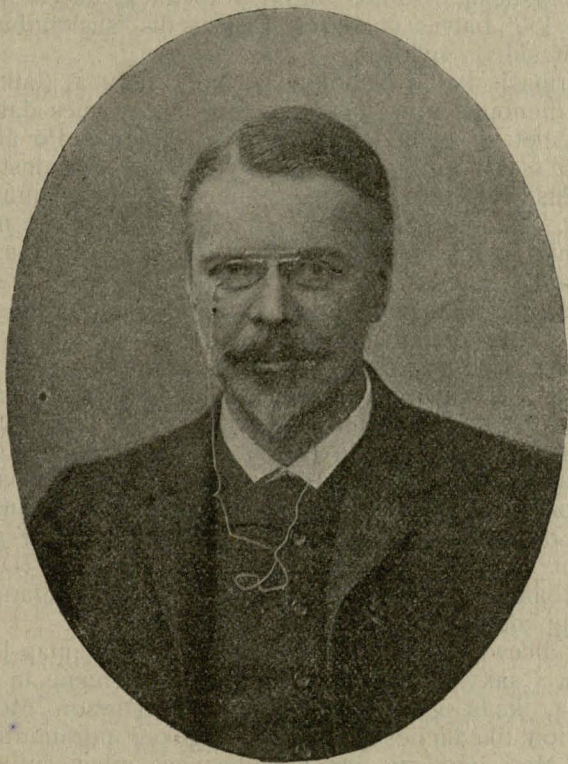
— Ministrų pirmininkas nori, kad jį Valstybės Duma išklaustų.

Tuomet Goremikin'as palengvėliu kelias iš savo vietos, ima į rankas mėlynų popėrių plukštą ir eina ant estrados. Dumoje pasidarė tylu, kaip aguonas sėjant. Tuotarpu p. Goremikin'as pradeda skaityti.

Ministrų paaikškinimas (arba deklaracija)

Ministrų Taryba (soviet) apturėjusi nuo Jo Imperatoriškos Didenybės Dumos atsakymą ir jį apsvarsčiusi, priėmė savo atidėn, jog išreikšti tame adrese linkėjimai ir samprotavimai vieni paliečia įstatymų leidimą, o kiti Valstybės rėdymą.

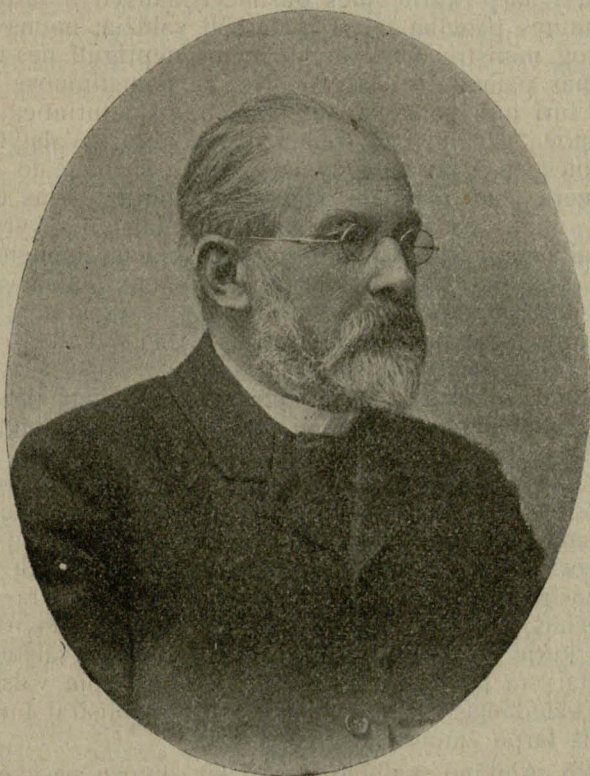
Valdyba (pravitelstvo) elgdamos griežtai pagal įstatymų ir apsvarsčiusi Dumos išreikštus sumislyjimus, pirmiausiai išreiškia savo pasirengimą, duoti pagelbą išdirbti tuos Dumos pakeltus klausimus, kurie neišėina iš ribos Dumai paliktos inicijativos įstatymams leisti.

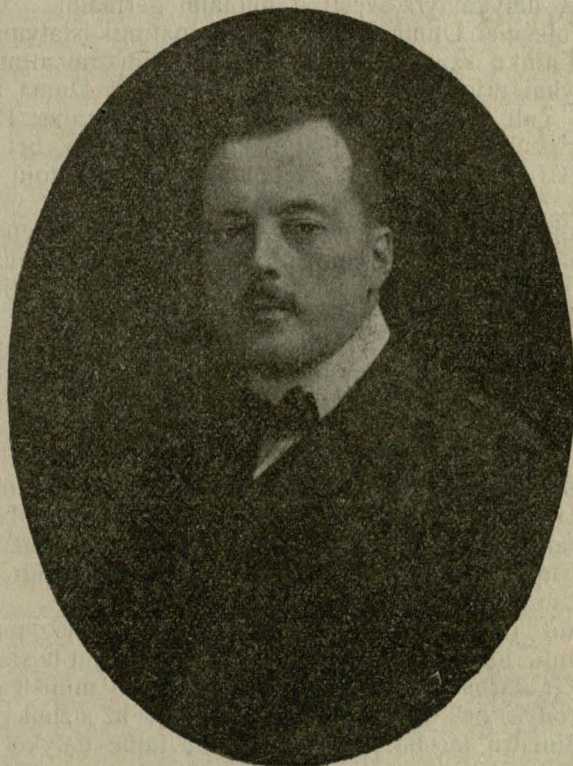
T. Rodičev'as, Tvero gubernijos žemiečių veikėjas.

I. Petražicki's, žinomas mokslavys, Peterburgo universiteto juridiško fakulteto dekanas, laikraščio „Teisė“ redaktorius.

J. Petrunkevyc'us, gydytojas, žinomas Tvero gubernijos žemiečių veikėjas.

V. Nabokov'as, laikraščių „Teisė“ ir „Žmonių laisvės Partijos Žinios“ redaktorius.

Tokią pagelbą duos valdyba ir rinkimų įstatymams atmainyti, nors iš savo pusės ji neskaito to klausimo už graitai apsvastytiną dėlto, kad Duma tik pradeda veikti ir rinkimų atmainos reikalingumas nesuskubo dar apsieikšti.

Ministrų taryba (soviet) su įpatinga atide pritars Dumos pakeltiems klausimams, idant nesitęsiant užganedinti kasdieninius sodiečių reikalus, idant sulyginti valstiečių teises su kitų luomų teisėmis, idant užganedinti darbininkų reikalus, idant išdirbti įstatymus kas link visuotino pradinio mokymo, idant pritraukti prie mokesčių laibjaus pralobusius gyventojų luomus, idant pertaisyti vietinį valdymą ir savyvaldą, turint omenyje pakraščių įpatybes.

Nemažesnį svarbumą priduoja ministrų taryba (soviet) Dumos pažymėtam klausymui, kas link įpatos nepaliečiamybės, liuosybės sąžinės, žodžio, spaudos, susirinkimų ir sąjungų. Prie to ministrų taryba skaito už butinai reikalingą aptarti, idant, leidžiant minėtus įstatymus, valdybai butu duoti tokie įrankiai, kad ji galėtų veikti prieš tuos, kurie duotą liuosybę apverstu ant blogo.

Išrišti valstiečių žemės klausimą tokiu keliu, kokį nurodė Duma, tai yra apversti ant to tikslo skarbavas, klišiotorių, cerkvių bažnyčių ir priverstinai išpirkti žemvaldžių žemes, ministrų taryba skaito už neprileidžiamą. Valdyba negali pripažinti žemės vieniems, atimdama ją nuo kitų. Žemės klausimui išrišti Valstybė turi daug kitų teisingų būdų.

Likusieji Dumos sumislyjimai kalba apie tą, kad ministrai išduotu skaitlių žmonių atstovams, kad Valstybės Taryba (gosudarstvennij soviet) butu panaikinta ir kad Dumos veikimas įstatymams leisti butu neapribuotas; ministrai skaito savę už neigaliuosius tiems dalykams paliesti, dėlto kad jie priguli prie pamatinių Valstybės įstatymų ir iš tos priežasties Duma negali jų svarstyti.

Duma išreiškė savo rupešnį, kad kariumenėje ir laivyne butu teisybė ir teisė; iš to atžvilgio ministrų taryba praneša, jog Jo Imperatoriškos Didenybės kariumenėje nuo seno tie dalykai yra įvesti ir nuolatai gerinami.

Tolesniai Duma užjaučia, kad įpatingi įstatymai ir tulį valdininkų sauvalė butu prašalinti; ministrai atranda, jog tie dalykai priguli prie Valstybės rėdimo ir Duma iš to atžvilgio gali tikėti duoti užklausimus ministrams. Pati valdžia pripažįsta įpatingų įstatymų neparankumą, bet jie buvo įvesti daugel vietose, idant apginti gyventojų turtą ir gyvybę.

Amnestija teismo nubaustų įpatų priguli vienai tiktai Ciesoriaus mylistai, o kas link šiaip jau į kalėjimus pasodintų, ministrų taryba pasirupino, kad jie butu paleisti, kiek tas paleidimas nebus pavojingas visuomenei.

Nežiurint į tuos Dumos sumanymus, ministrų taryba iš savo pusės skaito reikalingu pažymėti savo sumislyjimus. Pirmasis jos rupešnis busias valstiečių buvio pagerinimas. Tą valstiečių buvio pagerinimą ministrai sumano įvykdyti par valstiečių žemdarbio pagerinimą, par žemės pripirkimą su pagelba valstiečių banko, o užvis par pasididininimą išei-vystės į neuzgyventas dar vietas Rusijos Azijoje. Tolesniai, ministrai sumano pagerinti vidutines ir augštesnes mokyklas, pertaisyti teismą (sudą), įvesti mokesnius nuo užpelnių ir peržiūrėti pasportų įstatymus.

Ant galo, ministrų taryba skaito sau už priedermę paaiškinti, jog Valstybės galybė pasiremia ant teisiškos, bet tvirtos ir darbščios valdžios. Tokią valdžią ministrų taryba visur rodys, nes ant jos guli atsakymas už užlaikymą tvarkos. Ministrų taryba tikis, jog Duma tame dalykė prisidės prie taip reikalingo šalies nuraminimo *).

P. Goremikin'as, perskaitęs šitą deklaraciją, vėl palengvu sugrįžo savo vieton. Dumos pirmasėdis apskelbia,

*) Ministrų tarybos deklaracija čia ne ištisai atspausa, bet su-trumpinta ir supopularizuota; teippat ir atstovų bylos.

jog ta ministrų byla tuojaus bus išdalyta visiems pasiuntiniams. Ištiesų, Dumos tarnai pradeda ją dalyti visiems. Dumoje kilo balsus šnekesys. Pirmasėdis suskambino varpeliu: prasideda bylos.

Pirmasis kalba Nabokov'as: Nors spauda (laikraščiai) šiomis dienomis mus perspėjo apie tą, ką mes dabar gir-dėjome, bet vis-gi tą išgirsti mes nesivylėme. Po atsisaky-mo Vitte's visi turėjo vilti, jog vyriausybė eis konstitucijos keliu. Pasirodo, jog mes apsirikome o kartu su mumis ap-siriko ir visuomenės numonė. Aš neperkratinėsiu ministrų pirmininko bylos, priminsiu tiktai, jog mes pirmiausiai pa-reikalavome amnestijos. Mes kreipėmės prie Viršiausios Valdžios, neprileisdami jokio tarpininkavimo. Ministrų pir-mininko žodžiai taip yra ištarti, jog aiškus matos Dumos erzinimas. Savo atsakyme ant trono prakalbos mes kreipė-mes prie Viršiausios valdžios, o tuotarpu ministrai mums sako, jog žemės klausimo išrišimas negali buti įvykdyntas tokiuo keliu, kokį nurodė Duma. Kaip mes galime darbuo-ties tokiame padejime ir atnaujinti Rusiją? Baigdamas bylą, p. Nabokov'as aiškino, juog pagal konstituciją Duma dirba įstatus, o valdyba (ministrai) tuos įstatus išpildo, ir pridurė: „pildomoji valdžia tegu pasiduoda įstatų davėjai (Dumai)“. Jam užbaigus, prabilo p. Rodicev'as vienas iš garsesniųjų kalbėtojų, dėlto jo byla buvo daug aštresnė.

Rodicev'as šiaip kalbėjo: sunkias turėdamas jausmus įžengiau į sakyklą (tribuną). Mes dar atmename tą viltį, tą įtikėjimą, kada gyventojai siuntė mus Dumon. Mes atvy-kome čion tikėdamies įveiksią darbą, kad nuraminti mūsų kraštą. Mes laukėme, jog valdyba išeis mūsų sutikti, mes buvome pasitaisę užmiršti tų žmonių pasielgimą, kurių ran-kose buvo valdžia. Mes buvome pasitaisę neminėti to, jog pradžioje Rusijos atnaujinimo valdžia buvo rankose tų, ku-rie darbavos, kad prislėgti mūsų šalį. Šiandieną mūsų viltis išgaišo. Mums perskaitė pamokslą. Mums paaiškino, jog mes griunname šalies pamatus, mums parodė spėlčius (romčius) tarp kuriu mes busime išklaudyti ir tarp kurių duos mums pagelbą tvirta ir darbšti valdžia; mums paaiš-kino. jog ministrų atsakomybė mums nepriguli, nes tai esąs klausimas pamatinių įstatymų. Ne, ne pamatiniuose įstaty-muose turi buti parašyta, jog ministrams neturintiems žmo-nių atstovų užsitikėjimo, reikia atsistatydinti—Valstybės vy-rų sąžinėse turi tai buti įžymėta. Jei jų sąžinėje to supra-timo nėra, tad rašyti tą įstatymuose butu tuščias darbas. Čionai mums pasakė, jog dabartinių Valstybės vyrų sąži-nėse tai neparašyta. Tą mes ir apgarsiname žmonėms.

Tolesnioje savo byloje p. Rodicev'as peikia valdžios pasielgimą, ir meta ant jos atsakymą už tą kraują, kursai paskutiniu laiku buvo pralietas. Jis užbaigė kalbėti, kreip-damos prie ministrų ir sakydamas jiems: „Jūsų sąžinė pa-taria jums, ką turite daryti—prasišalinti ir vietą užleiti ki-tiems“. Jam pabaigus kalbėti, pakilo audra plojimų, kurie ilgai tęsės.

Ant tribunos pasirodė p. Anikin'as, kursai savo kal-boje išmetinėjo valdybai jos apsėjimą su valstiečiais. Val-džia sakos labai rupinantis pagerinimu valstiečių buvioi tuotarpu jeigu prieš akis Dumos išvirstu kalėjimų sienos. tadą pasirodytu, jog tris ketvirtadaliai kalėjimų yra prikišt, valstiečiais; žmonių atstovai pamatytu, jog tris ketvirtadaliai kaulų, kurie išsibarstė po visą kraštą, priguli valstiečiams. Vis tatau yra pasekmės valdybos rupešnio apie valstiečius. Ir jis baigdamas kalbą reikalauja, kad ministrai butu ren-kami iš tarpo žmonių atstovų.

Po Anikino kalbėjo Lednickis, kursai pasakė: „mes eidami čion geriausius turėjome norus. Savo atsakyme ant sosto prakalbos mes išreiškėme tą, ko nuo mūsų reikalavo rinkėjai. Ir, štai, ant mūsų atsakymo vietoje atsakymo ga-vome pamokymą, kaip mes turime darbuoties“. Savo bylos

pabaigoje ir Lednickis reikalauja kad ministrų vietas užimtu vyrai renkami iš Dumos (atstovų).

Po to kalbėjo daug kalbėtojų vienas po kito: Rižkov'as, Kokoškin'as, kuriems pabaigus pirmasėdis apskelbė pertrūkį.

Penktoje valandoje 20 minučių pirmasėdis atnaujino posėdį. Pirmas kalba Sokolauskis. Jis peikia valstiečių banką, kursai valstiečiam mažai teatnešas naudos.

Po jo kalba Šcepkinas, kursai sako, jog Viršiausioji Valdžia paskiria ministrus, bet ministrai matydami, jog jiems tauta neužtiki, turi patįs prasišalinti. Mes taip turime elgties, kad parodyti, jog ministrai eina prieš žmonių norą. Savo prakalbos pabaigoje jis sako, jog tie ministrai, kurie stovi tarp Viršiausios valdžios ir žmonių turi prasišalinti. Vinaver'is kalbėjo apie tautų sulyginimą teises.

Pagaliaus prašneko teismo ministras p. Ščeglovitov'as.

Jis tarp kito ko pasakė, jog Dumos sąnarių užmetimėjimai ministrams nurodą, kad Valstybės valdyba esanti pilna neteisrybių. Tuotarpu jie nežina, kaip sunkus esąs ministrų padėjimas. Tas sunkumas kilstas iš to, jog dar nėra išdirbtų naujų įstatymų, ir ministrai turi rėdyti pagal senųjų.

Ministrai pabaigus kalbėti balsą gavo Sedelnikov'as. Jis tarė: Aš noriu pasakyti kelis žodžius atsakydamas teismo ministrai, kursai vis kalbėjo apie įstatymų senumą, tuotarpu tie įstatymai tapo išleistis 23 Balandžio šiuose metuose. Tai-gi tie įstatymai yra senesni už Dumą tik keturiomis dienomis. Kaip jie galėjo pasenti? Tie pamatiniai įstatymai prieštarauja manifestui 17 spalio m. kuriame šiaip yra parašyta: „Joksai įstatymas negali įgyti sylos be Valstybės Dumos pripažinimo“.

Po to kalbėjo profesorai Kovalevski's ir Gredeskul, paskui dar kiti. Tuli kalbėtojai taip išsireiškė, jog Dumos pirmasėdis buvo priverstas juos suturėti ir pareikalauti, kad jie savo žodžius atsiimtu atgal.

Po visų bylų Duma šiočia nutarė rezoliuciją:

Išklausytame Ministrų pirmininko paaiškinime Duma mato aiškų nurodymą, jog valdžia suvisu nenori užgane-dinti žmonių reikalavimų ir laukimų žemės, teisės ir laisvės. Tie reikalavimai ir laukimai buvo išreikšti Dumos atsakyme ant sosto prakalbos, be jų užganėdinimo negalimas yra šalies nuraminimas ir vaisingas darbas žmonių atstovų Dumoje.

Duma atranda, jog valdžia atsisakydama užganėdinti žmonių reikalavimus, parodo nesirupinimą tikrais žmonių reikalais ir aiškų nenorą išgelbėti šalį nuo naujų smugių. Ta šalis privargo nuo neturto ir nuo valdininkų neteisrybių ir sauvalės. Duma išreiškia visos šalies akyvaizdoje savo neužsitikėjimą tokiomis ministrais, kurių Duma negali patraukti į aisakymą už pikta pasielgimą.

Duma pripažįsta už reikalingiausią valstybei nuramininti ir atstovų darbui sunaudoti, idant dabartinė ministerija nesitęsdama prasišalintu, o jos vietą užimtu ministerija, turinti Dumos užsitikėjimą.

Duma pereina prie iš eilės sekančių veikalių.

Tą rezoliuciją Duma nutarė be-maž' vienbalsiai; balsavo prieš ją tiktai vienuolika atstovų.

Dešimtas Dumos posėdis 15 gegužės m.

Šiandieninis posėdis buvo daug ramesnis už praėjusį bet vis-gi ir jis buvo gan įvairus, dėlto kad labai daug buvo pakeltų klausimų. Atstovai pradėjo rinkties palengvėliu; Dumos prieangiuose kalbasi; vieni sako, jog po tokio priėjimo, kaip subatoje, ministrai gali nebeatėiti, kiti sako, jog mes dar nevisa jiems pasakėme.

Pirmasėdis apskelbia, jog nuo apšvietos ministro tapo paduotu du nyrodymu. Vienas. kad jis galētu užtvirtinti privatiškus kursus (mokyklas) su vidurinių ir augštesniųjų mokyklų programa, bet be įpatingų teisių (prav); antras—

kad jam Duma atleistu iš izdo (kaznos) 40,029 rub. 49 k. oranžeriai ir skalbtuvei pastatyti prie Dorpat'o universiteto.

Pasiuntiniai juokias, girdėdami žodžius „skalbtuvė“ (pračėchnaja) ir iš 49 kapeikų“.

Ką su tais nurodymais padaryti, Duma svarstys, po jų atspaudinimo.

Po to Dumos pirmasėdis praneša, jog 33 Dumos sąnariai padavė jam projektą apie sąžinės liuosybę. Bet ir to sumanymo svarstymą atideda ant arčiausio posėdžio.

Tuomet pirmasėdis apskelbia, jog 33 Dumos sąnariai padavė paaiškinimą, jog Dumos sąnaris Teslia apturėjo iš Horolo Poltavos gubernijos šiočia telegramą:

„Mokytoji iš Horotilio paviecto Gerasimą Batvą, jau ketvirtą mėnesį sėdintį kalėjime, vicegubernatorius Katerinič prašo kad išsiųstu, nors žandarų ir teismo prokurorai atsisakė nuo jo apkaltinimo. Meldžiame jūsų prieštarauti Dumoje ir išaiškinti tą neregėtą neteisrybę. Gubernijoje ir toliaus atstato mokytojus ir felčerius. Meldžiame sustabdyti atstatymus ir duoti vietą pirmiaus atstatytiems politiškai prasikaltusiems. Pasirašė už 75—Tekašek, Tukalo ir Tremko.“

Ant to užklauso pasirašiusieji 33 Dumos sąnariai prašo Dumos pirmasėdžio, kad jį paduotu Dumai apsvartyti ir kad ministras vidurinių veikalių butu užklaustas, dėlko užsilaiko Horolo kalėjime mokytojas Batva.

Dumas pirmasėdis priėmė paaiškinimą žinion ir prieš jus eilei, Duma apsvartys jį.

Po to 78 Dumos sąnariai padavė sumanymą, kad Duma įsteigtų komisiją skundoms priimti prieš neteisryngus valdžios pasielgimus. Tą sumanymą Medvedev'ui patariant, Duma perdavė jį jau pirmiaus įsteigtą komisiją iš 19 sąnarių, kad išrasti būdą, kaip skundų teisingumą patirti.

Paskui Duma užtvirtino rinkimus dar nekurių gubernijų: Žemojo-Naugardo, Krimo, Riazanio, Oloniecko, Kazanio ir miesto Lodž.

Tuomet Duma pradeda svarstyti petnyčioje jau pradėtą sumanymą apie įpatos nepaliečiamybę.

Pirmasis kalba Okunev'as. „Ligšioliai Rusijoje įpatos nepaliečiamybę žinojo vieni augštesnieji valdininkai. Jų tamsių darbų niekas nebaudė; už prasikaltimus jie gaudavo pagyrimo ženklus ir pinigus. Tokios nepaliečiamybės pasekmės buvo kraujo upės, sauvalė, prispaudimai ir valstijos turtų išgrobstymai.“

Tų įstatymų įpatingai reikalauja prislėgti ir pavergti valstiečiai. Neseniai įvykusių bruzdėjimų nuraminimų metu valstiečiai gerai žino, ką reiškia įpatos nepaliečiamybė: vietoje duonos jiems davė švinines kulkas, vietoje teisės - varinės nagaikų galunes. Aš pats buvau Tambovo gubernijoje, kadą tenai nožmiai viešpatavo dabartinis Peterburgo gradonačalnikas“.

Toje vietoje pirmasėdis perspėjo kalbėtoji, jog taip kalbėti nepridera, jei jis žino kokius neteisryus apėjimus, tad' jis gali paduoti užklausimą ministrai.

Okunev'as teisindamos persiprašo ir baigia savo kalbą kviesdamas, kad graičiaus tie įstatymai butu išdirbti.

Skvorcov'as kalba, jog tulose vietose dar tebeveikia senovės teismai, niekad nepertaisyti ir nepagerinti.

Grapas Heiden kalba, jį tą įstatymą reiki įdėti atsakomybę netiktai valdininkų bet ir teisėjų.

Profesorius Kovaliauskis apsakė, kokie įstatymai buvo leidžiami Anglijoje pradegant nuo 1215 m. lig 1780 metų, kad apginti įpatos nepaliečiamybę. Paskui jis pridūrė: „Pakol valdininkų nebus galima paduoti teisman be leidimo jų vyresnybės, patol nėra ko kalbėti apie įpatos nepaliečiamybę“. Tolesniai Kovaliauskis pataria reikalingumą apginti gyventojų namus ir jų korespondenciją (lakštus, kad nebutu skaitomi).

Bramson'as kalba, reikį atkreipti atidę ant kariumenės, kame įpatos liuosybė labjaus esanti varžoma.

Po Bramson'o ant tribunos (sakyklos) užaina teismo ministra Ščeglovitov'as. Jis kalba apie reikalingumą ir svarbumą įstatymų prie įpatos nepaliečiamybės. Tolesniai jis sakė apie įvedimą vietinių teismų (sudų).

Ministrui pabaigus kalbėti, atsirado dar daug kalbėtojų, kurie vis apie tą patį sakė. Galop Duma nutarė atiduoti tą sumanymą į komisiją, kuri tuojaus ir buvo išrinkta iš 15 ypatų.

Po trumpo pertrukio pirmsėdis praneša apie paduotą sumanymą, idant sutaisyti Dumos atskaitų siuntinėjimus į visas Rusijos įstaigas, į visus valščius ir miestus, kad visur kuopigiausiai būtų pardavojamos Dumos atskaitos.

Tas sumanymas bus taip-pat svarstomas, kuomet prieis jo eilė.

Dumos sekretorius kunigaikštis Šachovskoj skaito paaiškinimą 32 atstovų, kurie panorėjo, kad ministras būtų užklaustas, ką jis ketina daryti, kad 24 guberniose žmonės kenčia badą, o šiaip jau įpatoms neleidžia organizuoti pašalpų.

Petražickis dar buvo pakėlęs agrarišką (žemės) klausimą, kad jį svarstant nekiltų didelis nuomonių skirtumas.

Ant galo Dumos pirmasėdis perskaitė pavardės išrinktų į komisiją, kuri turi išdirbti įstatymus apie įpatos nepaliečiamybę.

Pusėje devintos valandos posėdis pasibaigė.

Atsišaukimas į „Žvaigždės“ skaitytojus.

Nekurie „Žvaigždės“ skaitytojai, isirašę tą lai-

kraštį, nevisados jį tegauna. Išspradžios mislijojme, kad tai čia pačios „Žvaigždės“ redakcijos yra kaltybė, bet anaipol tas ne tiesa: užklausta redakcija tame dalyke atrašė, jog ji reguliariškai visiems išsiuntinėja ir jų pačioje laikraščio numeriai neprapuola. Gal buti, kad arba cenzuroje, arba vietinėse Rusijos pačtose pražudo.

Taigi meldžiame „Žvaigždės“ skaitytojus, kurie išsirašę laikraštį jo negavote, idant atsiustumete savo vardą ir pavardę į „Nedėldieui Skaitymo“ redakciją. Galima bus pareikalauti nuo Rusijos pačtų departamento, idant tame dalyke duotu paaiškinimą.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI.

Juozui Plūksnaičiui. Už rašinius „Ned. Skait.“ neišgali užmokėti. Prisiųstųjų rašinių ne visais tegalima pasinaudoti. Ačiu Tamstai už gerą širdį.

P. Neokainiečiui. Tamstos žinėlės priskaitytinės prie kasdienių atsitikimų; todėl jokio žingeidumo jos neturi.

P. Garbasauskui ir Plungės Žvir. Tamstų naujienų negalima talpinti mūsų laikraestyje.

Pantv. K. G. Nuo emigracijos joki pamokslai nesuturės, ikiko laik tėvynėje neatsiras nžtektinai uždarbių.

P. Vyžoniškiui. Sitokių naujienų netalpiname „Ned. Skait.“ Nu siuntėme kitur.

Redaktorius Pralotas **A. Karosas.**

Rengiu spaudon Tamošiaus a Kempis „Apie sekimą Kristaus“ *kun. Skin.*

PRAPUOLĖ MERGAITĖ 18 metų, nebilė, juodais storais plaukais, apskrito veido, buini, vardu Marijona. Aš, kaip tėvas, visur jieškojau dukteries, bet neradau. Jau 3 metai, kaip jinai prapuolė, nebudama pilno proto. Jei atsirastu, duokite žinią į Tverų kleboniją, ar į špitolę, ar į Labardžių valsčių (Labardzevskeje volostnoje pravlenije) Telšių pav.

Prapuolusios tėvas Jonas Paulauskis, Dalgų sodos Labardžių valsčiaus Telšių psvietos.

1—1

Daktaro A. Jagdhold'o Elektroterapija ir Rentgenologija.

Ištyrinėjimas ir kiaurai peržiūrėjimas su **RENTGENOSKOPO** pagalbą visokių kuno dalių ir jų ligų: krutinės, širdies, plaučių, pleurito, inkstų, puslės, kaukų gedimo ir perlužimo. Atradimas užsilikusių kunų pašalinių daiktų, kaip štai: šratų, kulnų, adatų ir k. p. Gydymas su **RENTGENOSKOPO** pagalbą visokių ligų esančių pavirš kuno, kaip antai: vėžio, niežų, skaudulių ir k. p. Teipogi su **ELEKTRIKOS** pagalbą gydymas reumatizmo, nervų, apmirimo kuno dalių ir k. p. **Liepojuje.** Grūdų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonyco namai.

25—6

IŠEJO IŠ SPAUDOS

Mažas Katekizmas, arba Trumpas išguldymas tikėjimo tiesų, paskirtas vaikeliams prie pirmos šv. Komunijos prisiruošiantiems. Parašė ir šleido *Dėdė Atanazas.* Kaina 7 kap. Galima gauti J. Naujalio knygyne Kaune. Perkupčiams nuleidžiama pigiaus. To paties rašytojaus galima tenpat gauti knygelę „**Mirtis**“ (senelio apsakymas). K. 5 kap.

Pabaigęs **Buchalterijos** kursą, jieškau atsakios vietos. Adr.: pačta ir m. Rietava Kauno gub. Kaz. Norkui.

Baigęs 6 kl. Mint. gimn. **jieškau lekcijų** vasaros laiku. Sutinku išvažiuoti į dvarą arba į sodžių.—Adr. Redakcijoje.

BAŽNYTINIŲ DRAPANŲ DIRBTUVĖ

Cecilijos Baranauskytės

Kaunę. Viešasis (paradny) placas. Fišero namai.

Daktaras A. von Forestier

specijališkas gydymas sergančių ausių, nosies ir gerklės ligomis. Nuo 12—1 valandos dieną ir nuo 6—7 val. vakarę. **Liepojus,** Grūdų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonyco namai.

25—6